

Список бібліографічних посилань

1. Мельник К. Ю. Деякі проблеми законодавчої регламентації відносин зайнятості та працевлаштування // Правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики зайнятості : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (22 груд. 2015 р.). Львів : Укр. центр соц.-правов. дослідж., 2016. С. 7–9.
2. Про зайнятість населення : закон України від 05.07.2012 № 5067-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#n486> (дата звернення: 28.10.2018).
3. Про зайнятість населення : закон України від 01.03.1991 № 803-XII : втратив чинність // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/803-12> (дата звернення: 28.10.2018).

Одержано 01.11.2018

УДК 342.951:351.82

Вадим Миколайович БІЛИК,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративної діяльності

Національної академії внутрішніх справ

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Яскравим прикладом реалізації реформи Міністерства внутрішніх справ України є створення патрульної поліції в системі органів та підрозділів Національної поліції України.

Проведений аналіз статистичних даних результатів діяльності патрульної поліції Національної поліції України, аналіз практики застосування норм законодавства новоствореною патрульною поліцією, а також опитування поліцейських, які перебувають на службі в патрульній поліції, та звільнених з лав поліції дозволяє зробити висновок про існування проблем під час реалізації діяльності патрульної поліції, що потребують свого вирішення.

На наш погляд можна виділити три групи проблем, на які слід звернути увагу для подальшого вдосконалення діяльності Національної поліції України. Зупинимось детальніше на кожній із них та запропонуємо варіанти їх вирішення.

Першою й основною групою проблем вважаємо недостатньо чітку організацію діяльності підрозділів поліції, яка стосується безпосередньої діяльності керівників органів і підрозділів Національної поліції всіх рівнів. Сьогодні такими керівниками призначаються особи, які нещодавно прийняті на службу в поліцію, молоді кадри. Проте, керівництво має здійснюватися насамперед професійно, тому заміщення посад керівників управліннями-професіоналами, які мають відповідну підготовку (наприклад, диплом магістра), залишається основним завданням на шляху вдосконалення діяльності поліції в Україні. Крім того, наявність чіткої та узгодженої стратегії керівництва Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України) й Національної поліції України щодо внутрішньо-управлінських процесів у системі також забезпечить злагоджену роботу органів і підрозділів.

Необхідно наголосити на виробленні й підтриманні єдиної стратегії ставлення до громадян: або поліцейський – це професіонал, який чітко й неупереджено виконує повноваження, надані законом, або поліцейський – це бренд, модель для фото (у такому разі відбувається несприйняття його категоричних законних рішень). Саме баланс між доброзичливим ставленням до людини та виконанням професійних обов'язків є запорукою підвищення іміджу поліцейського в Україні. Під час організації діяльності патрульної поліції Національної поліції України не останню роль відіграє забезпечення умов функціонування патрульної поліції (матеріальна база, достатній час на відпочинок, підвищення професійного рівня поліцейського), що в комплексі забезпечить ефективне виконання поставлених перед поліцейськими завдань.

Ще однією проблемою є налагодження взаємодії територіальних органів Національної поліції та патрульної поліції, уніфікований підхід до організації діяльності всіх органів і підрозділів Національної поліції. Так, незважаючи на запровадження реформи МВС України, яка стосується всіх органів і підрозділів Національної поліції, територіальні відділи поліції фактично формально пройшли переатестацію та продовжують працювати, застосовуючи традиційні методи й прийоми у своїй діяльності. При цьому поліцейських патрульної поліції, які здебільшого є новонабраними, сприймають як загрозу для свого функціонування. Скептично налаштовані щодо здійснення реформи МВС України в цілому та щодо діяльності патрульної поліції зокрема, такі правоохоронці стають на заваді перетворенням системи Національної поліції [1].

Сьогодні ці проблеми вирішуються на договірних засадах шляхом проведення переговорів на рівні керівників патрульної поліції Національної поліції та керівників кожного територіального відділу поліції окремо. Усвідомлення поліцейськими, що лише співпраця є запорукою вдосконалення діяльності МВС України та перетворення його з карального органу на сервісну структуру європейського зразка, зламає стереотип у ставленні до поліції й серед населення.

Друга група проблем у діяльності патрульної поліції Національної поліції пов'язана з потребою вдосконалення нормативно-правової основи діяльності патрульної поліції, а саме змін, внесених у законодавство, яке регулює діяльність патрульної поліції або яке застосовують у своїй діяльності патрульні поліцейські.

По-перше, спостерігаються невідповідності положень законодавства в різних нормативно-правових актах. Така колізія спричиняє конфлікт між правопорушником і поліцейським, а як наслідок – оскарження винесеної постанови про адміністративне правопорушення в суді.

По-друге, неможливість реалізації повноважень поліцейського на практиці. Наприклад, зразки нових постанов і протоколів, які уповноважені складати поліцейські, затверджені наказом МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі» від 07.11.2015 року № 1395 [2] та наказом МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» від 06.11.2015 року № 1376 [3].

Третім видом проблем, що виникають під час реалізації повноважень поліцейськими патрульної поліції, є недостатність досвіду в тих осіб, які до служби в поліції виконували іншу роботу.

Аналіз діяльності перших місяців роботи патрульної поліції доводить, що проблеми під час застосування теоретичних норм на практиці існують, проте бажання навчатися, постійно вдосконалювати свої знання, уміння й навички дають змогу мислити на перспективу. Крім того, як кажуть, усе в житті приходить із досвідом, головне, щоб бажання змінити сутність поліцейської діяльності не зникло. Грамотне керівництво, завчасне відсторонення осіб, які не відповідають займаній посаді, навчання кадрів сприятиме подоланню цієї проблеми.

Проблему недостатнього об'єму професійних знань підтверджує аналіз практики реалізації поліцейськими своїх повноважень, а також статистика звільнених із лав поліції новообраних (близько 20%) за власним бажанням або відповідно до положень Дисциплінарного статуту. У такому разі варто говорити про нераціональне використання бюджетних коштів, витрачених на відбір і підготовку звільнених поліцейських. Механізм відшкодування цих витрат відсутній. На наш погляд, можна запозичити досвід вищих навчальних закладів МВС України, що укладають із курсантами угоди, відповідно до яких останні зобов'язані відпрацювати мінімум три роки в системі МВС України, інакше вартість навчання відшкодовується в повному обсязі.

Отже, виділено три напрямки вдосконалення діяльності патрульної поліції Національної поліції України на сучасному етапі розвитку державності:

- професійна організація діяльності патрульної поліції;
- удосконалення нормативно-правової основи діяльності Національної поліції України;
- якісний відбір і навчання кадрів для патрульної поліції Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Богоніс В. Р. Актуальні проблеми організації діяльності патрульної служби Національної поліції України // Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 17 берез. 2016 р.). Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 142–144.
2. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395. *Офіційний вісник України*. 13.11.2015. № 88. С. 176. Ст. 2964.
3. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. *Офіційний вісник України*. 22.12.2015. № 99. С. 201. Ст. 3405.

Одержано 01.11.2018

УДК 351.755.61(477)

Володимир Володимирович БОГУЦЬКИЙ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності

Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПАСПОРТУ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

Термін «паспорт» є іноземного походження. В перекладі із французької мови «passeport» означає – «passe» – прохід і «port» – гавань, первісно виступав як дозвіл на відвантаження. На сьогодні паспорт вважається офіційним документом, який посвідчує особу його власника та підтверджує громадянство.

В Україні правове регулювання застосування паспорту громадянина України регулюється досить великою кількістю нормативних актів. Це зокрема Постанова Верховної Ради України від 26 червня 1992 р. «Про паспорт громадянина України»; Указ Президента України від 28 жовтня 1993 р. «Про паспорт громадянина України для виїзду за кордон», яким затверджено положення про документ, що посвідчує особу громадянина України під час перетинання державного кордону України та перебування за кордоном; Постанови Кабінету Міністрів № 1086 від 31 грудня 1993 р. «Про першочергові заходи щодо забезпечення видачі паспортів громадянина України» та № 1001 від 14 грудня 1995 р. «Про стан виконання рішень Верховної Ради України і Президента України з питань паспортизації громадян»; Положення, видане Кабінетом Міністрів України від 10 жовтня 1994 року «Про паспортну службу органів внутрішніх справ», згідно якого до паспортної служби ввійшли: департамент громадянства паспортної та імміграційної служби МВС, управління громадянства паспортної та імміграційної служби головних управлінь МВС в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі, міських та районних органах внутрішніх справ.

Існуюча на сьогодні в Україні паспортна система почала формування в 30-х роках ХХ століття. 27 грудня 1932 року Центральним виконавчим комітетом та Раднаркомом СРСР було видано постанову, якою запроваджувалася паспортна система і обов'язкова прописка паспортів. Однією із провідних особливостей паспортної системи «по-радянськи» було те, що спочатку паспорти запроваджувалися лише для мешканців міст, робочих поселень, новобудов та радгоспів. Лише в 1974 році було ухвалено нове Положення про паспортну систему, яким встановлювалося, що паспорт громадянина СРСР беззастережно зобов'язані мати всі радянські громадяни, які досягли 16 років. Процес повної паспортизації розпочався у 1976 році, а завершився лише у 1981 році.

Відповідно до чинного законодавства підтвердження громадянства України то посвідчення особи власника є паспорт громадянина України та свідоцтво про народження, а документами, що посвідчують особу громадянина України за кордоном і при перетинанні державного кордону України, є паспорт громадянина України для виїзду за кордон або дипломатичний і службовий паспорти, посвідчення особи моряка, посвідчення члена